

FRA LOVRO

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

GODINA IV. Broj 11 Božić, 2018.

Cijena 2 KM

Kršćansko mučeništvo je čin ljubavi
Svetac je čast i dika svoga naroda
Župa Dubrave
Ozdravili smo na fra Lovrinu grobu

Istinski smisao slavlja Božića

Poštovani čitatelji,

kada bismo među vjernicima bilo koje naše župe ili pak na nekoj višoj razini provedli referendum s pitanjem koji im je najdraži kršćanski blagdan, zacijelo bi to, bez premca, bio blagdan Božića. Mnogi ga nazivaju najdražim i najradosnijim. U odgovoru na pitanje zašto je to tako ne bi, zacijelo, bilo baš nekog prevelikog jedinstva te bismo susreli toliko najrazličitijih razloga po čemu nam je upravo Božić prirastao srcu koliko smo i sami po mnogočemu različiti. Spomenimo samo neke razloge.

Božić neki pamte po adventskoj i napose božićnoj razmjeni darova, po stolu s raznovrsnom hranom, božićnom drvcu i bogatstvu ukrasa na njemu... Stariji će se sjetiti blagdana Božića kakav je nekad bio; sjetit će se starih narodnih običaja Badnje večeri: unošenja slame i dječje igre na njoj, blagoslovne molitve, svečane večere i pravljenja jaslca. Mlađi neće zaboraviti istaknuti odlazanje na polnoćku, a neki i petarde... Netko će se sjetiti pa reći da je to blagdan obitelji ispunjen radošću i druženjem s najbližima i najdražima... itd.

Je li sve ovo spomenuto važno? Jest, lijepo je to i važno, ali nije najvažnije! Ne iscrpljuje se, naime, slavljenje Božića posve u tim našim starim i lijepim narodnim običajima koje najčešće prate dugotrajne i financijski iscrpne pripreve. Sve to, istina, govori o Božiću i, kako je to nedavno rekao papa Franjo dok je zahvaljivao darovateljima za ovogodišnje jaslce i visoko božićno drveće na Trgu sv. Petra, „pomaže razmišljati o otajstvu Boga, koji je postao čovjekom, kako bi bio blizu svakome od nas“.

No, što je uistinu vrijedno i koji je, zapravo, smisao slavljenja Božića? Kako slaviti ovaj blagdan?

Najkraće rečeno: Božić nije tek puki vjerski folklor nego bi trebao biti izvrsna prigoda za promjenu srca, stava i svakodnevnih vjerničkih prakse u pozitivnom i kvalitetnom smjeru. Trebala bi to biti prigoda da svoje srce nakitimo vrijednostima koje je upravo nama ljudima donio Isus iz Nazareta, čiji rođendan tako svečano slavimo.

U tom smislu, uz želju da se duhovno i duševno okoristite tekstovima ovoga broja fra Lovrina glasnika, od srca vam čestitam blagdan Božića i želim svako dobro u novoj 2019. godini!

Urednik

Ljubav daruje mir

Ne može preživjeti ono što nema teme-
lje u ljubavi.

Jer sama se ljubav ne umanjuje nego zra-
či svojim svjetlom;

dokida razdor, ublažava plamen mržnje,
iznova uspostavlja mir u svijetu i oku-
plja razdvojene,

ispravlja nepravdu, pomaže svima i ne
vrijeđa nikoga;

i tko traži njezinu pomoć neće se bojati
nikakvog budućeg zla

nego će pronaći sigurnost i steći vječni
mir.

(Iz drevnog kršćanskog spisa)

PAPA BENEDIKT XVI.

Kršćansko mučeništvo je isključivo čin ljubavi

Dan nakon Božića, liturgijski slavimo “rođenje za nebo” prvoga mučenika, svetog Stjepana. “Pun vjere i Duha Svetoga” (Dj 6,5), bio je izabran za đakona jeruzalemske zajednice, zajedno s još šest drugih učenika, pripadnika grčke kulture. Silom koju je primio od Boga, Stjepan je vršio brojna čuda i navješćivao po sinagogama Evanđelje “nadahnutom mudrošću”. Kamenovan je pred vratima grada i umro je, poput Isusa, zazivajući oprostjenje nad svoje ubojice (Dj 7,59-60).

Duboka veza što povezuje Krista s njegovim prvim mučnikom Stjepanom božanska je ljubav: ista Ljubav koja je potakla Sina Božjega da se liši sebe samoga i da postane poslušan do smrti na križu (usp. Fil 2,6-8), potakla je potom apostole i mučenike da daju život za Evanđelje.

Valja uvijek isticati tu osobitu značajku kršćanskoga mučeništva: ono je isključivo čin ljubavi, prema Bogu i prema ljudima, uključujući i same progonitelje. Stoga mi danas, u svetoj misi, molimo Gospodina da nas nauči “i neprijatelje ljubiti” po primjeru “prvomučenika Stjepana, koji je molio i za svoje progonitelje” (zborna molitva).

Koliki su sinovi i kćeri Crkve tijekom stoljeća slijedili ovaj primjer! Od prvoga pogubljenja u Jeruzalemu, do onih što su ih vodili rimski carevi, a i danas pristižu vijesti iz raznih krajeva svijeta o misionarima, svećenicima, biskupima, redovnicima, redovnicama i vjernicima laicima koji su progonjeni, mučeni, lišavani slobode ili im je ona ograničena, zato što su učenici Kristovi i apostoli Evanđelja; ponekad se trpi i umire i zbog zajedništva sa sveopćom Crkvom i vjernosti papi.

U svojoj enciklici *Spe salvi* (usp. br. 37), podsjećajući se iskustva mučeništva Vijetnamca Pavla Le-Bao-Thina (umro 1857.), naglašavam da je patnja preoblikovana u radost snagom nade koja proizlazi iz vjere. Kršćanski mučenik, poput Krista i po zajedništvu s Njime, “prima u svojoj nutрини križ i smrt, te ih pretvara u čin ljubavi. Ono što naizvan izgleda kao brutalno nasilje, iznutra postaje čin ljubavi koja se u potpunosti daruje. Nasilje se tako pretvara u ljubav, a tako i smrt u život”

(Homilija na Marienfeldu
- Koeln, 20. kolovoza 2005.).

Papa Benedikt XVI.
Božićne jaslice u župnoj
crkvi u Čukliću

Bog je ljubav

Grčki jezik ima dvije riječi za ljubav: *eros* i *agape*. *Agape* je čista, nesebična, darovna ljubav.

Božja ljubav je *agape*, najčišća i najdublja ljubav. Ako bismo potražili riječ *ljubav* u Bibliji, dobili bismo preko 500 mjesta koja sadrže ovaj izraz.

Grčka riječ *agape* upućuje na nesebični stav brige za druge i djelovanje njima u prilog. Ova riječ se koristi u Bibliji kada se govori i o Božjoj ljubavi spram čovjeka, ali i o našoj međusobnoj ljubavi. Ona znači brigu i djelovanje za druge ljude, čiji se interesi stavljaju na istu razinu s našim interesima.

Kada govori o Božjoj ljubavi, Biblija se ne zadržava samo na izjavama tipa: “Bog nas voli”, “Bog ima ljubav prema nama” itd. Ona izjednačava ta dva pojma iznoseći tvrdnju: “Bog je ljubav!” Toliko je ta osobina bit njegovog bića. A ova tvrdnja je bit Biblije.

(Edenski vrt)

Stjepan Lice

Odraz

Odražiti doživljenu ljepotu i dobrotu, odražiti je u punini, silan je pothvat. Služba ljudskosti. Služba ljubavi.

Ne prigušiti svjetlo povjerene nam svjetiljke, skrbiti o njoj jednako i u lagodnim danima iskušenja, pa i u danima kada se svjetovi lome, dodati joj svega sebe, sve svoje snage – u tome je naše ljudsko poslanje, opravdanje našeg postojanja. Time razgovjetnije nego riječima govorimo o svojoj vjeri, o tome što prepoznamo kao uistinu vrijedno.

Sveti Franjo Asiški nastojao je evanđelje živjeti doslovno. Ničim ga ne umanjiti, ničim zatajiti. Jer življeno evanđelje zrcalo je koje nas odražava onakve kakvi uistinu jesmo. I što smo vjerniji evanđelju, to je naš odraz u njemu jasniji.

U neki dan, u dan za kojim čeznemo mnogo snažnije nego i slutimo, uz svoj ćemo lik u zrcalu prepoznati i Božji. I to će nam biti najjednostavnije životno iskustvo, iskustvo sažeto u suzu ganuća.

Iskustvo koje se podrazumijeva ne samo od našeg začeca već – nije pretjerano reći – i od postanka svijeta.

Slavije mise u vrijeme fra Peregrina Saksonca

FRANJEVCI BOSNE SREBRENE MUČENICI I SVJEDOCI VJERE (I.)

Fra Peregrin Saksonac (?-1356.)

Piše: **dr. fra Marko Semren**

Cilj životopisa mučenika (martirologija) je opisati mučenike i svjedoke vjere - svece, slaviti lik duhovnih junaka i predložiti ih kao uzor. Ovi likovi franjevac, njihove ljudske i duhovne karakteristične crte, njihove riječi, njihov način življenja čine poruku. Tako se osoba identificira sa porukom, lik postaje riječ. Poruka je to o strahoti zla i vrednoti dobra, o potrebi borbe protiv zla i izgradnji dobra. Žrtve zla kao mučenici su najveća osuda zla, a ujedno su poziv i zahtjev za nadvladavanje toga zla i stvaranje dobra u čovjeku, u društvu, u svijetu.

Jedan od najzaslužnijih ljudi u povijesti Katoličke crkve u Bosni i Hercegovini bio je fra Peregrin Saksonac, prvi vikar Bosanske franjevačke vikarije (1340.-1349.) a kasnije i biskup Bosanske biskupije. Odlikovao se velikom vjerom i postojanošću kao i gorljivošću za spas duša, ističući pritom Franjinu metodu propovijedanja: svjedočanstvo životom i poticanje riječju, odbacujući metodu sile i križarskih vojni, što je do tada prakticirano u Bosni.

Bio je vrlo okretan čovjek, ugledan savjetnik bana Stjepana Kotromanića u duhovnim i vremenitim stvarima. Za kratko vrijeme naučio je hrvatski jezik, tražeći i od drugih misionara da to učine. Uz pomoć drugih gradi crkve i samostane i dobiva nove misionare.

Franjevački red ga štuje kao blaženika koji je živio franjevačke i kršćanske kreposti.

Spomendan mu je 28. siječnja.

OBLJETNICA

100 godina od završetka I. svjetskog rata

Prvi svjetski rat izvanjski je uzrokovan 28. lipnja 1914., kada je u Sarajevu Gavrilo Princip ubio austrougarskog prestolonasljednika Franza Ferdinanda. Austro-Ugarska je objavila rat Srbiji 28. srpnja 1914. Rusija i Francuska su stale uz Srbiju dok se Njemačka pridružila Austro-Ugarskoj. Ubrzo su i ostale zemlje uvučene u rat. Pravi razlog rata, međutim, ležao je u odluci britanskog carstva da spriječi njemački prodor prema Istoku, budući da su već bili gotovi svi njemački planovi izgradnje željeznice sve do današnjeg Iraka.

U tom ratu sudjelovalo je 65 milijuna vojnika iz 30 zemalja, njih 10 milijuna je poginulo. Dvije trećine vojnika je poginulo na bojištu, a trećina je preminula od španjolske groznice.

Ukupan broj svih žrtava bio je 35 milijuna vojnika i civila: 15 milijuna je smrtno stradalo, a 20 milijuna je ranjeno.

Prvi svjetski rat je koštao više od 30 milijardi dolara. Tijekom rata engleski kralj te ruski i njemački car bili su rođaci, a završetkom rata prestala su postojati četiri carstva: austrougarsko, njemačko, tursko i rusko.

Rat se službeno završio 11. studenoga 1918., a dvadesetak godina kasnije počeo je novi.

Čovječanstvo je ludo! Mora biti ludo da bi radilo šta radi. Kakav masakr! Kakve scene užasa i krvoprolića! Ne mogu pronaći riječi koje bi iskazale moje dojmove. Ni pakao ne može biti tako strašan! Ljudi su ludi! - napisao je francuski potporučnik Alfred Joubaire u svom dnevniku o Prvom svjetskom ratu, malo prije svoje smrti.

M. Filipović

POSTUPAK BEATIFIKACIJE I KANONIZACIJE U KATOLIČKOJ CRKVI (VIII.)

Pripremanje spisâ za slanje Kongregaciji

Proces proglašenja nekoga blaženim ili svetim u Katoličkoj crkvi precizno je određen zakonom crkvenog prava i drugim dokumentima. U nekoliko nastavaka postupno se upoznajemo s trenutno važećim propisima o tom pitanju

Piše: **prof. dr. fra Velimir Blažević**

Kada završi istraživanje i dokazni postupak kauze, biskup ili biskupov ovlaštenik naređuje da se, prema izvornim spisima koji se nazivaju *arhetip*, priredi primjerak njemu jednak, i on se naziva *transumpt*. Može se dopustiti, ako okolnosti to traže, da se transumpt izrađuje i dok istražni postupak još traje. Za njegovu izradu biskup ili njegov ovlaštenik imenuju pisara-prepisivača, koji također polaže prisegu da će vjerno obaviti svoju zadaću i čuvati tajnu. Bilo da je arhetip pisan rukom ili pisaćim strojem, ili uz upotrebu računala, transumpt se može načiniti fotokopiranjem. Kada završi svoj posao, pisar predaje transumpt biskupu ili njegovu ovlašteniku, te priseže da je svoju zadaću vjerno izvršio.

Ujednačavanje originala i prijepisa

Arhetip i transumpt moraju biti u potpunosti jednaki. Zato je potrebno provjeriti i utvrditi da li su sve stranice arhetipa i transumpta poredane istim redoslijedom i označene istim brojem, što se naziva *kolacija*. Također se uspoređivanjem mora utvrditi da je sadržaj arhetipa i transumpta istovjetan i vjeran, a to utvrđivanje se naziva *auskultacija*. Jedno i drugo obavlja pisar pred biskupom ili njegovim ovlaštenikom, promicateljem pravde i bilježnikom.

Kolacija i auskultacija se obavljaju na sjednicama, i o svakoj sjednici napismeno treba prikazati što je na njoj urađeno, a bilježnik na svaku stranicu arhetipa i transumpta stavlja svoj pečat i siglu, kako bi se zajamčilo zakonito obavljanje tih postupaka, te također ovjerava da se arhetip i transumpt podudaraju, stavljajući na transumpt: 'slaže se s izvornikom'.

Pošto se obavi kolacija i auskultacija arhetipa s transumptom, pisar izrađuje još jedan primjerak, identičan izvornim spisima, koji se naziva *javnim primjerkom*. Može se u tu svrhu fotokopirati transumpt, u kojem se na svakoj stranici već nalazi pečat i sigla bilježnika. Taj javni primjerak, skupa s transumptom, šalje se Kongregaciji za kauze svetih, i transumpt se odlaže u arhiv, a javni primjerak predaje postulatu kauze.

Priprema prijevoda tekstova

Ako se spisi dijecezanskog postupka ne vode na jednom od jezika kojim se služi Kongregacija za kauze svetih, a to su latinski, francuski, engleski, talijanski, portugalski i španjolski, treba dati da se spisi prevedu na jedan od tih jezika. Biskup, ili biskupov ovla-

O čudesima koja su potrebna za kanonizaciju slugu Božjih, a koji nisu mučenici, vodi se posebni postupak istraživanja i dokazivanja. Uz biskupova ovlaštenika, promicatelja pravde i bilježnika, za istraživanje o ozdravljenju koje se smatra čudesnim imenuje se medicinski stručnjak, ili za istraživanje o vjerojatnom čudu druge naravi imenuje se tehnički stručnjak.

O tom postupku, međutim, u ovom prikazu posebno ne govorimo, jer se odvija, više-manje, na jednak način kao i postupak o životu slugu Božjega i prakticiranju krepости u herojskom stupnju.

štenik, ako vodi postupak, dekretom imenuje prevoditelja spisa istražnog postupka, i on treba položiti prisegu da će vjerno obaviti svoju zadaću i da će čuvati tajnu. Vjerodostojnost prijevoda treba potvrditi biskup, odnosno njegov ovlaštenik i promicatelj pravde. Treba prirediti tri kopije toga prijevoda, poredane jednako kao što je u izvorniku.

Nakon što bude priveden kraju istražni postupak te sređeni izvorni spisi, pripremljen transumpt i javni primjerak, zakazuje se i održava završna sjednica dijecezanskog postupka. Njoj predsjedava, kao i prvoj, dijecezanski ili eparhijski biskup, a ako postoji opravdan razlog može imenovati nekog svećenika da ga zamjenjuje, i na njoj, uz biskupa ili njegova delegata, trebaju sudjelovati ovlašteni sudac istražitelj, promicatelj pravde, bilježnik i pridodani bilježnik ako ga ima, zatim postulator ili vicepostulator, a mogu joj prisustvovati i vjernici, posebno koji su tješnje vezani uz slugu Božjega.

Završna sjednica dijecezanskog postupka

Na završnoj sjednici biskup pismenom odlukom obznanjuje da je istražni postupak proveden. Ako to nije učinjeno ranije, na toj sjednici imenuje nosača, osobu koja se službeno zadužuje, a može biti zadužen također postulator ili vicepostulator, da Kongregaciji za kauze svetih preda sve spise biskupijskog ili eparhijskog istraživanja, a to su: transumpt, javni primjerak, primjerak izdanih spisa sluge Božjega koje su bogoslovni ocjenitelji ispitali i njihova pismena mišljenja, te dvije kopije prevedenih spisa, kao i prijevod mišljenja bogoslovnih ocjenitelja, ako ih je trebalo prevoditi. Nosač spisâ na sjednici priseže da će svoju zadaću vjerno obaviti. Na sjednici također prisežu biskup ili njegov ovlaštenik, promicatelj pravde, bilježnik, postulator ili vicepostulator kauze, svaki ponaosob, da su svoju službu vjerno obavili i čuvali službenu tajnu.

Nakon sastavljenog zapisnika završne sjednice i potpisanog od biskupa, delegiranog suca, promicatelja pravde i bilježnika, na biskupov nalog, zatvaraju se i pečate omoti ili kutije s razvrstanim spisima arhetipa, transumpta i javnog primjerka, a prije toga u njih treba priložiti zapisnik završne sjednice. Biskup također nalaže da se omot ili kutija s arhetipom čuva na sigurnom mjestu u arhivu biskupijske ili eparhijske kurije, a da se omoti ili kutije transumpta i javnog primjerka pošalju Kongregaciji za kauze svetih.

Onaj tko je predsjedao vođenju postupka, biskup ili njegov ovlaštenik, treba zajedno s omotima ili kutijama predati nosaču zatvorenu i zapečaćenu omotnicu sa svojim dopisom prefektu Kongregacije za kauze svetih, u kojem se iznosi mišljenje o vjerodostojnosti svjedoka i o valjanosti čina istraživanja, te također važnija zapažanja i primjedbe koje smatra da mogu biti korisne za proučavanje kauze u rimskom dijelu.

Biskup treba sastaviti u tri primjerka također ispravu o zaključenju biskupijske faze istražnog postupka, i ona se pridodaje naprijed spomenutim dopisima, a kojom jamči za sadržaj kutijâ ili omotâ u kojima su transumpt i javni primjerak, i izjavljuje da su zatvoreni.

Na posljednjoj ili završnoj sjednici prestaju sve službe onih koji su sudjelovali u istražnom postupku, uključujući dijecezanskog ili eparhijskog postulatora i vicepostulatora.

/Nastavit će se/

Fra Franjo Milanović

Piše: fra Marijan Karaula

Svaki put kad se govori i piše o služi Božjem fra Lovri Milanoviću neizostavno se, kao važna osoba u njegovu životu, mora spomenuti i fra Franjo Milanović. Tko je bio fra Franjo Milanović?

Hercegovac u Bosni Srebrenoj

O fra Franjinu životu i djelovanju ne znamo mnogo. Rođen je u Gabeli, u Hercegovini, ali je bio član bosanske franjevačke provincije. U knjizi preminulih franjevac Bosne Srebrene (stari livanjski nekrologij) piše da je iz Sarajeva, što znači da se vrlo rano s obitelji preselio iz rodne Gabele u ovaj bosanski grad. Zanimljivo je da se njegovo prezime pokatkad pojavljuje u skraćenom obliku kao *Milan*. Fra Mato Mikić ga u svom poznatom rukopisu *Arkiva* redovito i jednostavno naziva *Gabele* ili *fra Franjo iz Gabele*. Tako ga bilježi i fra Bono Benić u *Ljetopisu sutješkog samostana*.

Znamo li da su Generalne konstitucije Reda manje braće iz toga vremena, usklađene s općim crkvenim pravom, tražile da se u obvezni redovnički novicijat primaju kandidati tek s navršenih 15 godina, godina fra Franjina rođenja mogla bi biti neka između 1745. i 1749. Naime, on je u novicijat stupio 17. svibnja 1764. kada ga je u Kraljevoj Sutjesci u odijelo sv. Franje Asiškoga obukao fra Lovro Bukva, definator Provincije. Tada je svoje krsno ime Ivan zamijenio redovničkim imenom fra Franjo. Zajedno s njim habit su obukli i fra Andrija (Jozo) Salatić iz Kopijara i fra Jakov (Marko) Paradžiković iz Špionice. Istoga datuma (17. srpnja) godinu dana kasnije fra Franjo, fra Andrija i fra Jakov su u sutješkoj samostanskoj crkvi položili svoje svečane redovničke zavjete. Sakrament svećeničkog reda podijelio mu je biskup fra Marijan Bogdanović u kreševskoj crkvi 5. veljače 1769. i

za taj događaj sam biskup kaže da se toga dana „vidjela svečanost za kakvu se u naše vrijeme nije čulo: podijelio sam, naime, sveti svećenički red fra Franji Milanoviću iz Gabele, redovniku sutješke samostanske obitelji“.

Ugledan franjevac

Iz fra Franjina svećeničkog i pastoralnog djelovanja znamo da je u dva maha bio kapelan (župni vikar) u župi Velika kod Derven-te; najprije od 9. kolovoza 1774. do 2. srpnja 1775., a onda od listopada 1802. do ožujka 1804. godine, kada je imenovan za župnika u župi Bijela, današnje Dubrave kod Brčkog.

Znamo također da je 1783.-1784. bio župni vikar u župi Komušina, a kada se 1784. godine od ove župe, kao samostalna kapelani-ja, odvojila župa Sivša, i u njoj je dvije go-dine, do 1786., obnašao službu kapelana (žu-pnog vikara). Upravo je u Sivši 1785. proživio i preživio nemio događaj da su ga osmanlijske haračlije, koji su progonili fratre po župama i uzimale „na silu“, okrutno vezali za drvlje.

Prema *Arkivi* spomenutoga fra Mate Mi-kića, fra Franjo je također dvije godine obna-šao službu samostanskog vikara u Kraljevoj Sutjesci, na što ga je imenovao, najprije, Pro-vincijski kapitul 24. studenog 1786., a onda i Kapitul 14. rujna 1787. u Kreševu. Za gvardi-jana istoga samostana izabran je na Provin-cijskom kapitolu u Fojnici 24. svibnja 1790. i tu je odgovornu redovničku službu obnašao dvije godine, od 1790. do 1792. Bio je i defi-nitor (vijećnik) Provincije (1790.-1793.).

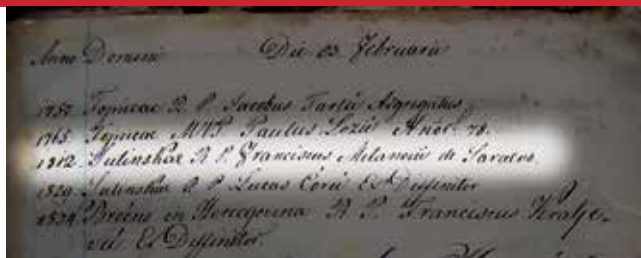
Fra Lovrin stric

Fra Franjo je bio rođeni brat Ante Milanovića, oca našega fra Lovre, i obojica su najvjerojatnije zajedno napustili rodni kraj u Hercegovini i došli u Bosnu. U Sarajevu je Anto upoznao Katarinu Strukić i s njome se vjenčao.

Kao gvardijan franjevačkog samostana fra Franjo je pozvao brata i njegovu suprugu u Kraljevu Sutjesku, gdje je Anto, zasigurno uz obilnu bratovu pomoć, kod frataru pronašao neko zaposlenje. Sve do nedavno prenosila se među članovima Bosne Srebrene usmena predaja da je fra Lovrin otac *služio* kod frataru u sutješkom samostanu. Tako, recimo, u svom pismu koje je u studenom 1957. uputio fra Kruni Pejčiću, školskom kolegi i tadašnjem župniku u Gornjoj Tramošnici, fra Bernardin Matić spominje kako mu je fra Peregrin Brković jednom rekao „da je otac fra Lovrin služio kod frataru i umro ovdje u Sutjesci te pokopan u kužnome groblju“.

A kužno groblje u Kraljevoj Sutjesci, nedaleko od samostana, podsjeća i današnje Sutješčane na strašnu pošast kuge, koja je krajem 18. i početkom 19. stoljeća katastrofalno poharala župu Kraljevu Sutjesku. Nevjerojatno zvuči danas da je u jednoj epidemiji, prvoj od njih tri, samo od lipnja do prosinca 1783. iz župe umrlo čak 898 osoba ili pak samo u listopadu 264 osobe.

Ta epidemija teško je pokosila i obitelj fra Lovre Milanovića, koji je tada imao tek šest godina. Umrli su mu: oba roditelja, brat Ivan te sestre Marija i Ivka. U toj nimalo zavidnoj situaciji vrlo je vjerojatna mogućnost da je otad najveću brigu o malom Stjepanu, kako je bilo fra Lovrino krsno ime, vodio njegov stric fra Franjo; to više što je on samo koju godinu nakon epidemije službovao u Kraljevoj Sutjesci, najprije kao kapelan a onda i kao gvardijan. On je zacijelo brižno pratio dječakovo odrastanje te dobrim dijelom utjecao i

na budući životni put mladog Stjepana pa i na to da se u svojoj petnaestoj godini odluči na redovnički, odnosno svećenički poziv.

Fra Lovro je stričev ponos

Prvih godina fra Lovrina svećeništva, početkom 19. stoljeća, itekako se osjećala oskudica svećenika u Bosni. Nije bila rijetka pojava da i velike župe nemaju kapelana, a i župnik bi od vremena do vremena, sa znanjem mjesnog ordinarija, bio odsutan ili bolestan. Stoga se događalo da su u nekoj župi sakramente krštenja, ispovijedi, vjenčanja i sl. podjeljivali župnici i kapelani susjednih župa.

Činio je to i fra Lovro bez obzira gdje je i u kojoj službi bio službeno namješten. Događilo se tako da je početkom veljače 1807. godine, kao župnik u Bijeloj, obolio njegov stric fra Franjo pa je pozvao svoga bratića fra Lovru da mu pomogne u ispovijedanju vjernika. Ovaj se, naravno, spremno odazvao pozivu svoga bolesnog strica i zajedno s jednim mladim pratiteljem, svojim ministrantom, krenuo 3. veljače iz Tramošnice, gdje je tada pastoralno djelovao, u Bijelu. Dok su jašući na konjima prolazili kroz Staro Selo, jedan od pet zaselaka sela Turića, snašla ga je mučenička smrt.

Fra Franjo je umro 23. veljače 1812. godine u Kraljevoj Sutjesci, punih pet godina poslije fra Lovrine tragične pogibije. Bio je zasigurno neizmjereno tužan zbog toga, ali je u dubini svoje duše zacijelo osjećao barem malo ponosa jer je mogao čuti da su se već tada na fra Lovrinu grobu u Turiću počeli sve više okupljati hodočasnici štujući ga kao sveca i utječući mu se za pomoć.

Stranica starog livenjskog nekrologija koja kaže da je fra Franjo iz Sarajeva

Župa Dubrave

*nasljednica samostana Skakava
i župe Bijela*

Piše: **fra Pero Baotić**

Bilo bi nepravедno u serijalu predstavljavanja župa vezanih uz fra Lovrin život ne predstaviti i župu Dubrave. Ne zato što je posljednja etapa fra Lovrinog ovozemaljskog putovanja bio odlazak u Bijelu, pri čemu je mučenički završio svoj život, nego stoga što je fra Lovro i svojom pastoralnom službom bio vezan uz tadašnju župu Bijela.

Ostaci romaničke i gotičke crkve

U Matici krštenih župe Tramošnica pri krštenju dana 23. studenog 1806. stoji napisano da je dijete krstio fra Lovro Milanović, „župnik župe Velika i koadjutor (pomoćnik) župa Bijela i Tramošnica“.

Na području današnje župe Dubrave pastoralno djeluju franjevci Bosne Srebrene još od 14. stoljeća iz samostana u Skakavi. Taj samostan je sagrađen početkom 14. stoljeća, a porušen (po nekim povjesničarima) čak i prije pada Bosne (1463.).

Najnoviji Šematizam Vrhbosanske nadbiskupije (2015.) na stranici 617. u fusnoti 53. navodi: „Na lokalitetu Zidinama u G. Skakavi sredinom 2013. godine provodila su se arheološka iskopavanja i tom prigodom došlo je do zanimljivih otkrića... Pronađeni su građevinski ostaci dviju crkava, romaničke crkve

iz 13. stoljeća i gotičke crkve iz 14. stoljeća. Južno od gotičke crkve proteže se samostan u kojem su djelovali franjevci...“

Poslije razorenja samostana vjernike ovoga kraja pastoriziraju franjevci samostana Gradovrh kod Tuzle, koji su Turci razorili 1687. godine.

Tijekom 17. stoljeća dubravska župa nosi naziv Skakava, a potom Bijela. Župa Bijela prvi put se spominje 1623. a nestaje tijekom Bečkog rata 1690.

Godine 1688. osnovana je župa Ravne i pastoralno skrbi za ono malo preostalih katolika ovoga kraja. Ona je 1742. godine podijeljena na dvije župe: Štrepci i Bijela.

Župa Bijela u vrijeme kanonske vizitacije 1743. ima 19 sela s 255 kuća u kojima je živjelo 1768 duša (1125 odraslih i 643 djece), a pri kanonskoj vizitaciji 1768. Župa ima 22 sela, 472 kuće u kojima je živjelo 3420 duša (2114 odraslih i 1306 djece).

Župa Bijela ima sačuvane svoje Matice krštenih od 1750. do 1834. (nažalost nema one od 1783. do 1814.); Matice vjenčanih od 1750. do 1834.; Matice umrlih od 1745. do 1830. godine.

Djelidba župe Bijela

Godine 1784. od župe Bijela odvajaju se Tolisa i Tramošnica s okolnim selima i postaju samostalnim kapelanijama, a 1802. i župama.

Sjedište župe Bijela je godine 1834. preneseno u selo Dubrave. Novo ime župe Dubrave ustalilo se tek 1846. Te godine je sagrađen župni stan, 1906. sagrađen je novi župni

Franjevački samostan i župna crkva u Dubravama

stan, a 1978. i treći. Ovaj je pred zadnji rat i proširen, u ratu devastiran, a poslije rata obnovljen i uređen.

Godine 1869. umjesto trošne drvene crkvice podignuta je crkva od kamena. Nova crkva je sagrađena 1927. (dimenzija 35 x 15 metara). Teško oštećena u prošlom ratu, srušena je i na njezinom mjestu je od 2002. do 2006. sagrađena nova, današnja crkva posvećena, kao i prethodne, Bezgrešnom začecu B.D.M.

Župa Dubrave danas ima 4 područne (filijalne) crkve: u Bijeloj (Sv. Ante Pustinjaka, sagrađena 1979.), u Donjim Hrgovima (Sv. Leopold B. Mandić, sagrađena 1988.), u Donjoj Skakavi (Sv. Petra i Pavla, sagrađena 1980.) i u Prijedoru (Sv. Ivana Krstitelja, sagrađena 1982.)

Na području župe Dubrave nalazi se danas 7 grobalja s grobljanskim kapelicama: u Prijedoru (Staro i novo), u Bijeloj, u Dubravama (staro seosko i novo – fratarsko neposredno uza župnu crkvu i ono nema kapele), u Gornjoj Skakavi i u Donjim Hrgovima. Groblje u Donjoj Skakavi nalazi se na području župe Poljaci (dio sela pripada župi Dubrave, a dio župi Poljaci). Župljani sela Blaževac, koje je također podijeljeno dijelom na župu Dubrave a dijelom na župu Poljaci, pokapaju se na groblju Četnica, koje se nalazi na području župe Poljaci.

Župa Dubrave i njezina sela

Župu Dubrave čine sljedeća sela: Dubrave, Bijela, Blaževac (dijelom), Donji Hrgovi, Donja Skakava (dijelom), Gornja Skakava, Prijedor i Seonjaci. Prije zadnjeg rata župi je pripadalo i selo Cerik.

Broj katolika u župi Dubrave se kretao ovako: 1855. župa je imala 3376. župljana, 1905.-5400; 1991.-7962; 2001.-3218; 2010.-3140; 2014.-3012.

Prema Šematizmu Vrhbosanske nadbiskupije 2015. godine župa Dubrave je 31. prosinca 2014. godine imala 1108 domaćin-

Fra Šimun Filipović

stava s 3012 katolika, a to po selima izgleda ovako: Dubrave 180 domaćinstava – 487 osoba; Bijela 383 – 1098; Blaževac 11 – 26; Donji Hrgovi 102 – 237; Donja Skakava 103 – 274; Gornja Skakava 158 – 441; Prijedor 130 – 323 i Seonjaci 41 – 126.

Župu Dubrave i danas pastoralno opslužuju franjevci Bosne Srebrene. Župa je od 26. kolovoza 1866. godine pripadala toliškom samostanskom području, a godine 1982. oživljen je nekadašnji skakavski samostan i Dubrave su postale samostan, nedavno i službeno priznat od biskupijske crkvene vlasti. Samostanu Dubrave pripadaju sljedeće župe: Dubrave, Špionica, Ulice i Zovik.

Uza župnu crkvu u Dubravama postoji i zgrada velike i značajne galerije slika i drugih umjetnina.

Za današnju župu Dubrave svake godine su značajna dva događaja:

1. Druge subote u svibnju okupljaju se župljani i hodočasnici iz drugih župa na zajedničko misno slavlje i molitvu za proglašenje blaženim sluga Božjeg fra Šimuna Filipovića.

2. Na blagdan Rana sv. Franje, 17. rujna, zavjetna je misa na Zidinama, na mjestu starog samostana, kamo dolaze hodočasnici iz mnogih naših župa.

Svetac je čast i dika svoga naroda

Piše: fra Gabrijel Jurišić

Papa, vrhovni poglavar Crkve, u prvih tisuću godina nije proglašavao svece. Činile su to mjesne Crkve, tj. narod Božji na čelu s biskupom. Tek je II. lateranski sabor (993.) taj čin rezervirao za papu.

Tko je „bosanski svetac“?

Rim je nezamisliv bez sv. apostola Petra i Pavla. Jesu li oni Rimljani? Ne. Oba su Židovi, rođeni daleko od Rima i samo su kratko živjeli u tom gradu. U njemu su podnijeli mučeničku smrt.

Veliki čudotvorac sv. Ante naziva se *Padovanski*. On nije rođen u Padovi, nego je Portugalac iz onda dalekoga Lisabona. Sv. Majka Terezija po narodnosti je Albanka, rođena u Skopju u Makedoniji, a nazvana je iz *Calkute*. Takvih primjera ima vrlo mnogo.

Dakle, sigurno je da svetac pripada narodu u kojemu je rođen. Ali pripada i drugima: narodu ili mjestu u kojemu je veći ili manji dio svoga života djelovao, ili preminuo, ili se u njemu čuvaju i štiju njegove relikvije.

Prema tomu „bosanski svetac“ najprije je onaj koji je rođen u Bosni, zatim koji je neko određeno vrijeme živio i djelovao te konačno koji je podnio mučeništvo ili preminuo u Bosni i koga narod štuje.

Stoga su bosanski sveci:

Sv. Nikola Tavelić (*12 godina misionar u Bosni*); sv. Deodat Airbert (*isto*), sv. Jakov Markijski i sv. Bernardin Amici (*vikari Bo-*

Fra Gabrijel Jurišić

sanske franjevačke vikarije), bl. Ivan Merz (*rođen u Banjoj Luci*), s. Julia Ivanišević i sestre Drinske mučenice.

Sluge Božje: fra Šimun Filipović, fra Lovro Milanović, Petar Barbarić, Josip Stadler, fra Leo Petrović i braća hercegovački franjevci-mučenici, fra Augustin Augustinović, *za koje se vodi službeni postupak za beatifikaciju*.

Knjiga pokojnih fratara (*Martyrologium franciscanum*) iz 1938. ima više braće i sestara iz sva tri Franjevačka reda, koji su mučenici, ili su preminuli na glasu svetosti (*in fama sanctitatis*). Među njima su, na primjer, *fra Peregrin Saksonac* (biskup i prvi vikar Bosanske vikarije), *fra Bartul Alvernški* (vikar Bosanske vikarije), *Katarina Kosača-Kotromanić* (kraljica, trećoredica), *fra Anđeo Zvizdović* (kustod Bosne Srebrene, *Ahdnama*, oltar u Fojnici i kapelica na Milodražu), *Diva Grabovčeva*, *Šime Ivkić* i mnogi drugi sveti ljudi.

I klerici i narod su ih štovali, o čemu svjedoče: *Glasnik bl. Nikole Tavelića* u Sarajevu (1943.), knjige, članci, glazbena djela, kipovi, slike, crkve i oltari. Dakle, hrvatska majka u Bosni radala je i danas rađa svece!

Zašto Bosna nema svetaca?

Zašto Bosna nije pokretala postupke za beatifikacije?

Bosna je, dakle, imala i ima svetaca. Postupci za beatifikaciju su doista problem.

Neki su još davno započeti, a neki tek sada. Ima više razloga da je to tako.

U doba turske okupacije bilo je puno mučenika i trebalo je preživjeti. Ipak su u to teško doba fratri zapisivali svoje mučenike. Na kanonizacije se nije moglo ni pomisliti. Trebalo je sačuvati živu glavu.

Gubljenje političke samostalnosti, strani vladari i često strani biskupi nisu imali sluha za taj problem.

Neki su postupci pokrenuti izvan Bosne. Zašto?

Fra Šimun Filipović živio je i umro u Italiji, bl. Jakov Zadranin također kao i sv. Leopold Bogdan Mandić. Međutim, štovanje koje se iskazuje nekim Božjim ugodnicima u Bosni (kraljici Katarini kip na oltaru u Kraljevoj Sutjesci, oltar fra Anđelu Zvizdoviću u Fojnici ili grob fra Lovre Milanovića...) svakako su dokaz da su i puk i fratri štovali svece.

Zašto nije pokrenut niti jedan postupak?

Načelno, to spada na biskupa. No, oni se time puno ne bave. Biskup će prihvatiti kad bude sve pripravljeno. To vrijedi i za naše provincijale. Da nije bilo fra Dominika Mandića, dr. Josipa Andrića i fra Ante Crnice, po biskupima, bl. Nikola Tavelić nikada ne bi bio kanoniziran. Dakle, netko mora raditi, a crkvena vlast (biskup i provincijal) treba to odobriti i podržati.

Što narodu znači kanonizacija, odnosno što narod Božji dobiva proglašenjem jednoga sveca?

Beatifikacija i kanonizacija je javno obznanjen i prihvaćen stav Crkve da je član jednoga naroda „sazreo u svojem kršćanstvu“, da se popeo na vrhunce kršćanske savršenosti i da je postao sličan Isusu Kristu, tj. da je izvršio svoj životni poziv: *Budite sveti jer ja sam svet* (Lev 19, 2) i *Budite savršeni kao što je savršen vaš Nebeski Otac* (Mt 5, 48).

Kanonizacija je čast i dika narodu koji je dao Crkvi svoga sveca. To je poziv svim sunarodnjacima sveca da ga slijede, tj. da im on bude uzor na putu svetosti. To je nova prilika i poticaj da budu svjesni da imaju svoga zagovornika i zaštitnika pred samim Gospodinom Bogom.

O svemu tomu može se puno više reći. To sam samo kratko napomenuo i iznio neke osnovne točke o kojima treba razmišljati.

Bl. Katarina, bosanska kraljica (samostanska crkva na Gorici u Livnu)

Dugačka procesija na Križnom putu od mjesta stratišta u Starom Selu do groba na turističkom groblju

FRA LOVRINA MLADA NEDJELJA 2018.

Dani molitve i hodočašća do fra Lovrina groba

Kako se već uobičajila praksa, slavlje *Fra Lovrine mlade nedjelje* bilo je u zadnju subotu u kolovozu, a započelo je trodnevnicom u tri naše župe, kćeri majke Tramošnice.

Trodnevnica

Prvi dan, 22. kolovoza, okupili smo se u Donjoj Tramošnici. Četiri svećenika bila su na raspolaganju vjernicima za ispovijed, a aktivne vjernice-laikinje predmolile su kronicu do početka slavlja sv. mise, koju je služio i lijepu riječ okupljenom narodu Božjem uputio fra Jozo Puškarić, župnik ove župe. Sestra Jela skladno je i lijepo propratila pjesmom i svirkom ovo uzvišeno misno slavlje, kao što je to učinila i druga dva dana ovih trodnevnica.

Drugi dan, 23. kolovoza, našli smo se u Srednjoj Slatini. Petorica svećenika bila su na raspolaganju Božjem narodu za sakrament pomirenja. Domaći župnik vlč. Marko Stipić oduševljeno je proveo prisutni narod kroz misno slavlje i izrekao krasnu i poticajnu propovijed o kojoj se dugo moglo razmišljati.

Treći dan, 24. kolovoza, u isti popodnevni sat (18 sati), okupili smo se u Gornjoj Tramošnici, pet svećenika i lijep broj Božjeg naroda. Župnik fra Pero Baotić znalacki i vješto, oduševljeno i zanosno predvodio je ovo misno slavlje i izrekao gorljivu propovijed.

Fra Lovrin dan

25. kolovoza, subota, fra Lovrin dan. Cijeli se dan u zraku osjećala neka svečanost. Više se svijeta kreće cestom, u selu primjetno više automobila. Kapela mučeništva u Starom selu otvorena cijeli dan. Dolaze ljudi i obavljaju svoje zavjete velikom čovjeku, mučeniku Isusa Krista za svoju vjeru. Baš kao Dobri Pastir i on položi život za ovce svoje na terenu svoje onda prostrane župe.

Na slavlju se okupilo mnoštvo fra Lovrinih štovatelja iz mnogih župa

Već u 16 sati desetak je svećenika bilo na raspolaganju za svetu ispovijed kod kapele mučeništva, a fra Mirko Filipović i fra Marko Lovrić predvodili su molitvu do početka Križnog puta od kapele mučeništva do fra Lovrina groba. Ove godine imali smo novoizgrađene postaje Križnog puta (koje su velikodušno pomogli izgraditi župljani Turića) i tako to bi skladno uklopljeno u ovo popodnevno slavlje.

Ogromna rijeka hodočasnika iz Tuzle, Šikare, Brešaka, Dragunje, Lukavca, Moranačana, Husina, Dubrava, Boća, Zovika, Poljaka, Kopanica, Vidovica, Tolise, Domaljevca, obiju Tramošnica, Slatine, Gradačca, Modriče, Garevca, Plehana, Koraća, Srijema, Slavonije, Zagreba, Maribora, Ljubljane i domaćeg turičkog svijeta sa svih strana okupljenog, išla je u procesiji za slikom svoga mučenika fra Lovre, sluge Božjega, koju su s ponosom nosili župljani župe Turić.

Stigavši na mjesno turičko groblje prof. fra Slavko Topić, gvardijan samostana na Bistriku u Sarajevu, započeo je misno slavlje sa 18 svećenika koncelebranata i preko tisuću vjernika, fra Lovrinih štovatelja. Ljepota, jednostavnost i jasnoća fra Slavkovih riječi, upućenih vjernom narodu Božjem, upijala se u duše njihove kao kapi kiše koje padaju na žednu i suhu zemlju.

Na kraju slavlja sve je okupljene pozdravio vicepostulator fra Lovrine kauze fra Marijan Karaula te potom domaći župnik vlč. Ilija Matanović. Nakon molitve za fra Lovrino proglašenje blaženim i svečanog blagoslova u prvi sumrak moglo se početi mirno vraćati svojim kućama. Nebo nas je poslužilo da ne padne kiša, a bila je potrebna svima, no suzdrža se da na miru i suhi odužimo svoj dug i zavjet fra Lovri.

Sutradan, nedjelja u 11 sati, opet smo bili na groblju i slavili sv. misu ali ovog puta u kapeli, jer kiša nije dozvolila biti na otvorenom. Isti je propovjednik zaokružio cjelinu misli, sinoć započetih, o ljubavi prema sv. misi i euharistiji za koju fra Lovro dade svoj mladi život.

Ilija Matanović

Proslava Svetog Franje u župi Šikara

Četvrtog dana listopada mjeseca katolici diljem svijeta obilježavaju blagdan sv. Franje Asiškog. Prigradska tuzlanska župa Šikara izabrala ga je za svoga zaštitnika te je njegov blagdan i ove godine vrlo svečano proslavila. Iako je u župnoj crkvi proslava započela nekoliko dana ranije, najsvечиnije je u njoj bilo u srijedu i četvrtak 3. i 4. listopada.

U srijedu navečer, na uočnicu svetkovine, slave svi članovi velike franjevačke obitelji diljem svijeta, pa tako i u BiH, obred preminuća svoga utemeljitelja ili kako se još naziva: *transitus*. Naime, franjevci su među sobom stoljećima čuvali i sačuvali sjećanje na Franjin prelazak s ovoga svijeta k Ocu na nebo 3. listopada 1226. u crkvi Marije Anđeoske u Asizu te ga iznova ovim obredom svake godine obnavljaju. Obred preminuća i slavlje mise te večeri u šikarskoj župnoj crkvi predvodio je fra Mario Divković, tuzlanski župnik i gvardijan tamošnjeg franjevačkog samostana.

Sutradan, na svetkovinu sv. Franje, svečano misno slavlje u župnoj crkvi predvodio je fra Franjo Ninić u suslavlju s desetak svećenika iz župa ovoga kraja. Poruka njegove propovijedi bila je: sv. Franjo kao uzorak ponašanja i djelovanja kršćanstva i kršćanima danas! Slika Franje kako grli gubavca, naglasio je fra Franjo, može poslužiti kao poziv čovjeku da zagrlji, prihvati i zavoli svijet, politiku i sve što je bolesno i odbojno i u Crkvi i u društvu. Jer, sveti Franjo, njegov život i djelovanje mogu promijeniti nabolje i naše živote i dati umornoj Crkvi i kršćanstvu novi vjetar promjene, nade i nove solidarnosti.

Oba dana župna je crkva u Šikari bila dobro popunjena vjernicima, napose drugoga dana kada su u Šikaru hodočastili i župljani obližnjih župa: Tuzla, Breške, Drijenča, Husino, Lukavac...

Župna crkva i kuća u Šikari

Župljani Šikare redovito svake nedjelje u lijepom broju dolaze na slavlje mise u svoju župnu crkvu, ali isto tako, predvođeni svojim župnikom fra Markom Lovrićem, redovito dolaze i na misna slavlja priređena u spomen na slugu Božjega fra Lovru Milanovića u Donjoj Tramošnici i Turiću. Stoga je proslava sv. Franje, njihova patrona, bila zgodna prigoda da im vicepostulator postupka fra Marijan Karaula zahvali na tome i još jednom ih pozove na molitvu kako bi se postupak što prije uspješno priveo kraju: da sin sv. Franje fra Lovro bude uzdignut na čast oltara!

Mak

Poziv na 211. obljetnicu fra Lovrine pogibije

Pozivamo vas da dođete u nedjelju 3. veljače 2019. u 11 sati na obilježavanje 211. obljetnice smrti fra Lovre Milanovića u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Donjoj Tramošnici.

Predvoditelj misnog slavlja i propovjednik bit će fra Marko Lovrić, župnik župe Šikara, pjevanje pod misom predvodit će župni zbor iz župe Tuzla. Uz župljane župa tramošničkog kraja: Gornje i Donje Tramošnice, te Turića, Srednje Slatine i Gradačca, pa sve do toliškog kra-

Ozdravili smo na fra Lovrinu grobu

Ovo zapisujem pri potpuno zdravoj pameti, svjedočeći o događaju koji se zbio prve nedjelje u devetom mjesecu 1955. godine. Ja sam rođen 7. listopada 1953. godine.

Toga sunčanog dana 1955. godine sjećam se jako dobro, a taj me događaj počeo kopkati i počeo sam o njemu razmišljati tek nakon pedeset godina. Tada nas je u obitelji bilo pet članova: mama, tata i nas troje djece (sestra Manda, brat Marko i ja, Stjepan Vidaković iz Tramošnice Gornje). Prije toga događaja nas troje djece su boljela usta i nismo mogli jesti pa se mama zavjetovala fra Lovri Milanoviću da odemo u selo Turić, gdje je njegov grob.

Mama nas je lijepo spremila, dotjerala nam frizure, tako da smo bili veoma radosni i krenuli smo pješice do stare škole u Tuzlanima. Mama nas je uvela u učionicu, a ondje moj tata i ostali seoski majstori prezidavaju jednu veliku učionicu u dvije, u koju sam ja kasnije išao do četvrtog razreda. Tu je mama

ja i iz Prijeka (preko Save!), najveći broj hodočasnika otkako obilježavamo ovu obljetnicu u Donjoj Tramošnici, dolazi iz tuzlanskog kraja, a napose iz župe Šikara.

Dragi vjernici - hodočasnici i svećenici i redovnici i redovnice iz svih župa i krajeva Vrhbosanske nadbiskupije i franjevačke provincije Bosne Srebrene i cijele nam domovine BiH, svi ste pozvani da zajedno molimo za slugu Božjega - našega fra Lovru da ga Crkva u što skorije vrijeme uzdigne na čast oltara!

“...Jer tvojim se vjernima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzima!”

Fra Jozo Puškarić,
župnik u Donjoj Tramošnici

Samo jedna od brojnih zahvala za ozdravljenje

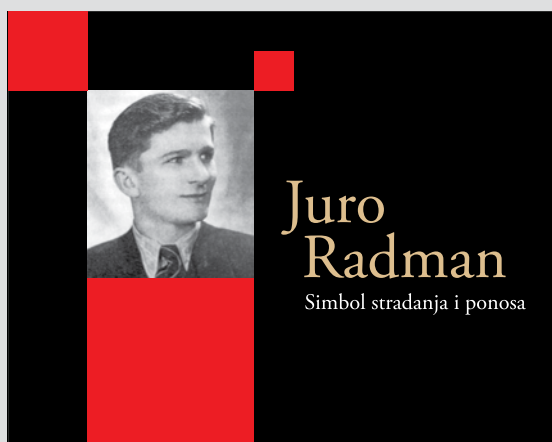
nešto razgovarala s tatom i onda smo pošli preko brda Mijačevića. Išli smo dobro sve dok ja nisam počeo praviti probleme. Nisam mogao dalje pješčiti pa me brat Markica ponese par koraka pa me spusti, pa me onda sestra Manda ponese pa me spusti. I tako smo nekako došli do cilja.

Zašto me mama nije mogla nositi počeo sam nešto razmišljati nakon pedeset godina i nije mi bilo teško zaključiti da je moja mama tada bila u visokom stupnju trudnoće. Mi smo, naime, u Turić išli u devetom mjesecu, prve nedjelje, a moja sestra Ružica rođena je 8. listopada 1955. Ja sam tada imao dvije godine.

Kada smo došli na groblje, ondje je za moje oči bilo mnoštvo svijeta. Mama nas je vodila od puta stazom prema fra Lovrinom grobu. Po mom mišljenju, nismo došli do groba bliže od deset metara, jer nismo mogli dalje. Tada je mama uzela malo zemlje, ako je mogla šta uzeti od silnog naroda koji sam ondje vidio. Namazala nam je usta tom zemljom i pomolila se svetom Lovri. Iza toga smo na meraji pojeli dinju kao da nikad nismo bili bolesni, odnosno da nas usta nisu nikad boljela.

Otišli smo s groblja zdravi i veseli, kao da nismo ni bili bolesni. Dalji put prema kući ne pamtim i kako smo došli ne sjećam se. Ali se dobro sjećam ovoga što sam ispričao i pišem ovo da pripomogne u kanonizaciji fra Lovrinog ako bude moglo.

Stijepo Vidaković

Knjiga-zbornik *Juro Radman – simbol stradanja i ponosa*

O žrtvama totalitarnog komunističkog režima u bivšoj Jugoslaviji dugo vremena se nije smjelo govoriti ni pisati. Tek kad je toga režima nestalo, u javnost su počeli izlaziti glasovi i svjedočanstva o njegovim zlodjelima i mnogim nevinim žrtvama. Jedna od tih žrtava bio je i Juro Radman, rođen 22. travnja 1925. u Gornjem Svilaju, a strijeljan u zatvoru u Zenici 16. prosinca 1946.

O 70-oj obljetnici Jurine smrti, na prvoj komemoraciji, održanoj 8. i 9. srpnja 2017. u rodnom kraju i u župi Svilaj, javno i slobodno se progovorilo o smrti tog dvadesetdvogodišnjeg mladića. Druga komemoracija smrti Jure Radmana, pod nazivom *Dani Jure Radmana*, održana je 7. i 8. srpnja 2018.

Kao plod tih dviju komemoracija nastala je knjiga-zbornik: *Juro Radman - simbol stradanja i ponosa*. Uredili: fra Mirko Filipović i fra Marijan Karaula; Izdavač: Župni ured Svilaj, 2018.

U knjizi se najprije donosi dirljivo Jurino pismo majci Mariji, napisano i poslano iz zatvora u Zenici prije pogubljenja, kratki Predgovor Urednika i Sadržaj. Knjiga ima tri dijela:

I.: Sjećanje s tugom i ponosom 2017.

- U prvom prilogu: *Sjećanje koje obvezuje* fra Mirko Filipović prikazuje kako je došlo do

odluke da se organizira komemoracija smrti Jure Radmana, što je ona obuhvaćala, te kako se odvijala.

- Drugi prilog: *Život i smrt Jure Radmana* sastavio je fra Marijan Karaula. Sadrži osnovne podatke: o Jurinu školovanju u osnovnoj školi u rodnom mjestu, i u gimnaziji u Franjevačkom sjemeništu u Visokom; o ulasku u franjevački novicijat i kratkom boravku u novicijatu u Kr. Sutjesci, te o napuštanju novicijata; kako je došlo do njegova uhićenja i zatvaranja u Zenici, zbog navodne veze s 'odmetnicima' koji su se sakrivali u obližnjoj planini Vučjaku; te o suđenju i osudi na smrt strijeljanjem.

- Treći prilog nosi naslov: *Komunistički sustav u kontekstu mučeništva Jure Radmana*, čiji je autor prof. dr. Josip Jurčević. U njemu se ocrtava najprije općenito stradanje zarobljene hrvatske vojske i civila nakon Drugog svjetskog rata, a potom prikazuje komunistička ideologija koja je proizvela te zločine.

- Nakon tih priloga slijede pozdravni govori i prigodne misli koje su na komemoraciji izrekli fra Mladen Jozić, župnik u Svilaju, fra Mirko Filipović, dr. Pero Sudar, biskup, i Jakov Ivančević, načelnik općine Odžak.

Drugog dana komemoracije slavljen je za pok. Juru sveta misa zadušnica, a predvodio ju je biskup Pero Sudar. Njegova propovijed, nadahnuta Kristovim riječima: „Slavim te Oče gospodaru neba i zemlje što si ovo sakrio od mudrih i umnih a objavio malenima!“, donesena je u I. dijelu knjige, a nakon nje još neka medijska izvješća o održanoj komemoraciji 2017.

II. Dani Jure Radmana 2018. Tu su doneseni prilozi koji su pripremljeni za II. komemoraciju mučeništva Jure Radmana.

- Prvi prilog nosi naslov: *Križari – gerila u Hrvatskoj*, a napisao ga je dr. Zdenko Radelić, i u njemu prikazao aktivnost KPJ i novouspostavljene vlasti na svladavanju općenito 'ostataka' poražene hrvatske vojske, a naročito tzv. križara.

- Drugi prilog je: *Na sudu (i u zatvoru) zbog križara*, u kojem fra Marijan Karaula donosi

podatke o pobijenim franjevcima Bosne Srebrene tijekom i na završetku Drugog svjetskog rata te osude na zatvorske kazne velikog broja bosanskih franjevaca, poglavito zbog navodne suradnje s križarima.

Na drugoj komemoraciji Jure Radmana, 8. srpnja 2018., misu je predvodio biskup Tomo Vukšić, vojni ordinarij u BiH. Propovijed izrečena tom prigodom: *Voljom Božjom svi u Crkvi pozvani su na svetost*“, donesena je kao treći prilog u II. dijelu knjige.

III. Župa Svilaj. Nakon iznenadno premnulog župnika fra Petra Andrijanića u računalu župnog ureda Svilaj ostao je njegov sastavak: *Župa Svilaj – spomen i sjećanje*, i on je objavljen kao treći dio knjige-zbornika. U tom sastavku ukratko su navedene gradnje i obnavljanja crkve i župne kuće i drugih sakralnih objekata na području župe od 1914. pa do pred početak rata 1992.; razaranja, stradanja i protjerivanje stanovništva tijekom rata, te poslijeratni povratak i radovi na obnovi župnih građevina do 2009. godine. Uz statističke podatke o broju vjernika u župi u ranijim periodima, doneseni su podatci o broju obitelji i članova u njima nakon rata i povratka prognanika u župu i u vlastite domove, u ratu teško oštećene ili posve razorene a potom uglavnom vlastitim sredstvima obnovljene. Doneseni su također statistički podatci o broju krštenih, umrlih, krizmanih osoba i vjenčanih bračnih parova nakon rata, od 1996. do 2012. godine, kao i popis župnika župe Imena Marijina Svilaj od 1870. do 2016. godine.

Knjiga-zbornik: *Juro Radman – simbol stradanja i ponosa* tehnički je primjereno uređena, a tekstovi u njoj su ilustrirani fotografijama osoba, skupnim i pojedinačnim, kao i faksimilima dokumenata i isječaka iz novina, što ju čini privlačnom, zanimljivijom i lakšom za čitanje. Važna je za stanovnike župe Svilaj, iz koje Juro Radman potječe, ali i za područje Odžaka, pa i šire, jer osvjetljava općenito jedno vrijeme i jedan sustav koji je obilježen velikim i mnogim zločinima.

Fra Velimir Blažević

SVJEDOČENJA

Poštovani poštovatelji Sluge Božjega fra Lovre Milanovića,

U procesu beatifikacije veoma su važne dvije vrste svjedočenja ljudi.

Jedna vrst su ispovijesti onih koji su, po njihovu čvrstom uvjerenju, dobili od Boga neku milost po zagovoru Sluge Božjega. O tome oni daju osobno potpisanu izjavu pod prisegom da zaista govore istinu.

Druga vrst je svjedočenje o tzv. fama sanctitatis (glasu o svetosti), tj. o tradiciji spontanog pučkog štovanja Sluge Božjega i prije nego je Crkva pokrenula postupak beatifikacije.

Pozivamo Vas, stoga, da nam šaljete svoja svjedočenja bilo o sjećanju kakva je u Vašoj obitelji ili Vašem kraju bila tradicija fra Lovrina štovanja, bilo o eventualnoj milosti koju ste od Boga primili po fra Lovrinom zagovoru.

Vaša svjedočenja objavljivat ćemo u ovoj rubrici.

Glasilo Vicepostulature
sluge Božjega
fra Lovre Milanovića

FRA
LOVRO

Nakladnik:

Vicepostulatura sluge Božjega
fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6,
71000 SARAJEVO

Uređuje uredništvo:

Ilija Matanović, Mirko Filipović,
Marijan Karaula

Glavni urednik:

Marijan Karaula

Lektura:

Mirko Filipović

Grafički urednik:

Miodrag Spasojević Štrika

Adresa uredništva:

Vicepostulatura sluge Božjega
fra Lovre Milanovića, Franjevačka 6,
71000 SARAJEVO

E-mail adresa:

marijan.karaula54@gmail.com

Telefon:

+387 (0)33 232 884; mob. 063 294 852

Tisak:

SUTON, Široki Brijeg

Novčana se pomoć za proces i glasilo može uplatiti na adresu: Franjevački provincijalat Bosne Srebrene, Zagrebačka 18, 71000 Sarajevo,

Za tuzemstvo:

Transakcijski račun: 3385702200205779

Za inozemstvo:

Račun: 25016164101

BIC-SWIFT: UNCRBA 22

IBAN: BA393380604815378802

Naziv banke: UniCredit banka d.d. Mostar, Poslovnica Sarajevo, Zagrebačka 2-4

Svrha: *Za postupak beatifikacije fra Lovre Milanovića*

MOLITVA
za proglašenje blaženim
sluge Božjega fra Lovre Milanovića

Dobri i pravedni Bože!
Sluga tvoj fra Lovro Milanović
darovao je svoj mladi život kao žrtvu
vjernosti Tebi i svojim bližnjima.
Nikome nije zla činio, nikoga mrzio,
nego je,
kako svjedoči narodno pamćenje,
i svome ubojici javno oprostio,
kajući se za svoje grijehе
i moleći da ga primiš
i da mu se smiluješ.

Narod ga već odavna smatra svetim
i dostojnim vječnoga života.
Pomozi da ga i Tvoja Crkva
prihvati kao blaženika
dostojna vjerničkog štovanja
i molitve za zagovor
u nevoljama života.
Po Kristu, Gospodinu našem. Amen